

Fritt ord till varje vilket pris? (Rabatter må tillkomma vid årsskiftet)

Kön är ovanligt kort idag.

Stortorget står nästan tomt under den matta dagen. Det är trots allt den elfte månaden nu. Alla sparar sina tillgångar till slutet på den tolfte för att ha råd med mer för att önska alla lycka i det nya året. Om ni frågar mig verkar det vara slöseri på Ord. Åren är likadana, oavsett vad man kan hoppas på, eller vilken lögn man än intalar sig själv. Ingen håller hur som helst riktigt koll på vilket år det är längre, utom Färgarna. Far hörde från en lokal Konspirationist att det nästan har gått två tusen tjugo år. Det låter ofantligt mycket. Men man vet aldrig med Konspirationisterna. Just den här är ganska skakig från den mängd brygder han har klunkat i sig. Stackarn är alldeles stirrig. Det har Talats om att han dricker för att bränna bort det gråa från sig. Alla förstår ju att han är galen. Man kan inte bränna bort vad man själv - eller allt annat, för den delen - består av, vare sig man tycker om det eller inte. Livet är förstås inte obligatoriskt. Det är bara Existensen.

Personligen litar jag mer på Tjallarna. De är listigare. Kwickare. De vet precis hur de ska lägga upp Orden, genom att karva ut dem i tanken – de känner på deras formning, föreställer sig hur de smakar och hör ekot över hur de låter mot huvudets väggar. Jag känner stygn av avund och nyfikenhet varje gång jag tänker på dem, samtidigt som de skrämmer mig lite. De skrämmer de flesta. Det är frestande, förstår ni. Att ha all den tillgången till ljud någonstans bakom tungan, – dussintals meningar, kan det till och med vara! - att känna att man har den kraften att släppa lös allt som skramlar och skaver i huvudet när som helst, det är inte lätt att stå emot.

Att vara anonym Tjallare är ganska svårt - och farligt. Eftersom Tjallare var gamla Talare som till slut sa någonting de inte skulle säga, eller flätade Orden på fel sätt, eller började stamma eller liknande, litar inte många på dem. De har kvar många av sina besparingar, så de kan betala för en hel del ord, och därmed vara någon typ av spioner. Blir man tillfångatagen eller upptäckt som Tjallare, kommer Orden börja kosta tre gånger så mycket som i vanliga fall. Oftast blir de tjallade på av andra Tjallare när de själva blir upptäckta. Det är trots allt lättare att Existera i tystnad tillsammans med någon annan än att göra det ensam.

Är man Tjallare, så är man, trots allt.

Med Talarna vet man aldrig. De kan vara fria. Fria *inn^anfö*r. Med fria riksdaler, med fria tankar – Talandes till folket, mitt på stortorget. Vi står alltid längre bak när de Talar, och bara lyssnar på vad de har att säga. De Talar om förändringar, om nyheter, om folket, om allt som är relevant. De sprider också Ordet, om det är någonting som alla behöver veta om. De är klädda i svartvitt – *alltid* i svartvitt – och står på ett upphöjt podium. Runt sig har de en slags osynlig vägg som skyddar de. Det går heller inte att nå fram till dem på något sätt – de hör inte om säger något till dem, heller går det inte att röra en Talare. Det går endast att lyssna, ta in och göra som de säger. Eftersom de talar för nationen. För oss – oss som i en enhet, inte oss som i vi och dem. De lovar också alltid en massa saker - alltid. De lovar att det ska bli bättre. Att Ord kommer att bli billigare, att Ord kommer alla ha tillgång till om två, tre, fem år! Att Ord kommer ingen längre behöva betala det högsta priset för. (Vi väntar fortfarande på de två, tre, fem åren efter.)

Men de kan också vara sluga, Talarna. De kan vara Lögnare. Korrupta. Marionetter av Färgarna, som med sina färgade TV-skärmar sänder ut Ord till oss med jämna mellanrum. Med färgerna endast de kan skapa. Anledningen till varför alla ser på sändningarna är mestadels inte för att vi måste, utan för att det är nästintill vackert. Folk brukar ibland samlas på stortorget bara för att komma och titta på vad Färgarna Talar om på den stora skärmen. Som i trans, står alla stilla och bara tittar. Efteråt, när allting blir grått igen, går alla hem. Eftersom allting utom skärmarna är tonat i olika nyanser av grått, finns det inte mycket mer att se när skärmarna har slocknat. I TV-sändningarna har Färgarna aldrig med något grått. De har bara med tydliga, klara röda, gröna, blå och gula färger. Ibland, slänger de i blandningar av färgerna. Jag vet inte vad alla kallas, men jag vet att en heter lila.

Lila är en blandning av rött och blått. Lila är min lillasysters, Lous, favoritfärg. Min är gul, eftersom Färgarna alltid visar solen som gul. Solen gör mig aldrig besviken. Den går upp, högt upp, varje dag, och somnar när det är sovdags för mig, Lou och far. På vintern somnar den tidigare. Då gör jag också det. Jag vågar inte vara uppe när solen inte är vaken, allting blir i samma nyans av mörkt då - nästan svart. Det gör så att jag knappt kan se min hand när jag sträcker ut den. Trots solens kontinuitet är jag alltid nervös när jag vaknar, orolig över att solen kanske fortfarande sover och har valt att sluta vakna. Men varje morgon när jag springer till fönstret i mitt och Lous rum, ser jag att den är uppe innan mig. Då kan jag pusta ut.

Men jag har fortfarande svårt att föreställa mig solen som gul. Jag har alltid trott att den var vit, som Färgarnas hud, eftersom deras hy är ljusast av allt – som solen.

Solen belyser allt. Den visar husen och gatorna, trädens toppar och ängen bredvid byn vi lever i. Den visar fåglarna, grästuvorna som har brutit ut ur asfalten och människan som går förbi oss utan att hälsa eller se oss i ögonen. Den lyser upp alla fyra rum i vårt hus, skolan som ligger några hundra meter från storget där vi lyssnar och tittar på Färgarnas TV-skärmar. Färgarna sprider Orden i skolan som aldrig verkar ta slut. Det är som att de har ett oändligt antal Ord - vilket får mig att undra hur mycket kapital de har sparat under åren? Orden flyger med vinden genom TV-skärmarna till alla dunkla vrår och hörn, flyger genom oss till alla hushåll, alla kusiner, morföräldrar och farföräldrar och syskon vi har, till alla de som en gång var våra Vänner, till oss som andades in brisen – in till våra halsar, vidare till luftvägarna, ut till de små kapillärerna i våra fingrarna, ut till kanterna på vårt vänstra höftben, genom hela ryggraden, genom alla våra nerver i hjärnan och slutligen stannar de abrupt någonstans bakom tungan; de orkar vi inte riktigt bära.

Deras färgade klipp är trollbindande, och viktiga. Alla andra sändningar avbryts för att Färgarna ska Tala om någonting; det kan vara en ny produkt som alla ska köpa till sina hem eller garderober, något nytt alla ska följa eller ett nytt sätt att klippa sitt hår på. Det kan också vara ett meddelande till Resten (oss). Resten, som inte är Tjallare eller Konspirationister eller Talare, och definitivt inte Färgare. Resten tillhör vem som helst som är lik mig och Lou och far.

De som är mest lika Resten till utseendet är Konspirationisterna, eftersom de kan vara vem som helst som har gett upp på Livet.

Tjallare är lite *finare* folk som inte riktigt *sysslar* med sådant *Resten* sysslar med, eftersom de är gamla Talare. De är gård ofta med näsan i vädret och undviker stora folkmassor. På stortorget vågar de oftast inte vistas, de är för rädda för att bli ertappade. Ord spiller de till vem som helst i gränder eller i skogsbrynet över ängen bredvid byn.

De är ljusare, och minst sagt kostar de mer än Resten. Att betala för Tjallarnas ord kan vara dyrt på många sätt. De rävarna kan alltid slänga ur sig en lögn med sitt totala antal Ord. Har man betalat för ett visst antal Ord, så får man bara det antalet. Det är många som har försökt Tala mer än vad man har betalat för, men det är omöjligt. Far betalade en av Konspirationisterna som står vår del av byn närmast att berätta mer om Talandet för mig, och han sa att när det tar stopp – när det är slut - blir det som att man tappar luft mitt i andningen. Tungan verkar nästan domna av, den känns inte som att den inte tillhör en själv längre.

Vare sig man tillhör Konspirationisterna eller Tjallarna eller Talarna eller Resten ser man Färgarna varje dag på TV-skärmarna. Trots det har ingen av oss sett någon ute i riktiga livet. Det får mig att undra – Var köper de frukt, om inte på stortorget? Var handlar de mjölk, bröd och annat, om i den lokala affären eller bageriet tvärs över torget? Var bor de, om inte i något av de små husen ner för huvudgatan i byn, eller i de Rena villorna högst uppe på backen? Vilka är de, egentligen? Visserligen ser vi deras ansikten på skärmarna, men eftersom det varje gång visas en ny person, och varje är så lik den föregående, smälter alla ansikten ihop till slut.

Alla har på sig likadana kläder under sändningarna. Vita tröjor och vita byxor mot vit bakgrund – det är nästan så att man inte ser var deras hy och hår börjar eller slutar. Som att de smälter in i sig själva. Lou använde några av sina Ord till att säga att Färgarna ser ut som flytande ögon. Fast det får man inte säga högt. Det använder alltid far Orden att påminna om. Men han ler lite (inte ända upp till öronen, dock) innan han blir allvarlig och lägger ett finger för munnen. Han har inte lett ända upp till öronen sedan Lou var fem och jag var nio och mor slutade Existera. Det var någon gång under tredje månaden. Det skulle precis börja säljas jordärtskockor. Mer minns jag inte från den tiden.

Men jag minns att mor hade käklångt, mycket mörkt hår, bara en nyans mörkare än hennes kinder som alltid fick gropar när hon log. Det fanns ett enda sätt att veta att far stod i dörröppningen och tittade på oss när jag satt i mors knä och jag var vänd med ryggen mot honom, och det var när mors kinder fick gropar. När hon visade sina tänder, vitare än Färgarnas kläder, då. Då visste jag att far var där. Fars kinder fick inte gropar, men han fick rynkor runt ögonen. Tusentals småsmå glada rynkor, som då bara fanns när han log men idag finns lite överallt. De ser lite mer nedåtvända ut, numera.

Lou har både fars rynkor och mors skrattgropar. Hon ser ut som ett litet sött russin när hon koncentrerar sig på någonting riktigt, riktigt hårt eller ler ända upp till öronen. Vi sitter fortfarande på trottoarkanten vid stortorget och kollar på kön som sakta rör på sig och blir allt glesare. Jag tittar upp och kollar på solen. Den är någonstans i mitten av mitten på dagen och slutet. Den börjar bli sömnig.

Jag petar Lou i sidan. Hennes lilla ansikte vänder sig mot mig och det krulliga håret hoppar. Jag nickar upp mot solen. Hon följer min blick, förstår, och nickar två gånger. *Snart*. Hon och jag har som sysselsättning att titta på de vilka människor som köper Ord under specifika perioder. Kvinnan och hennes man som bor i huset närmast ängen och träffas av mest solljus står aldrig i kön under tredje eller fjärde månaden – de sparar till att plantera så många grönsaker de kan under den tiden. Familjen med fem barn med huset till höger om vårt står alltid i kön innan allting begravs under frusna tussar som dalar från himlen – den tiden på året är svårast och långsammast, barnen behöver bra kvällshistorier för att somna. Den ensamboende mannen fem hus från det mittemot vårt har vi aldrig sett stå i kö – han har bara den tomma kukan i fönstret att Tala med.

Kön har börjar försvinna ännu mer och solen är närmare sovdags än mitten av mitten och slutet nu. Jag petar Lou i sidan igen. Hon vänder sig inte mot mig den här gången, utan fortsätter stirra framför sig. Jag behöver inte ens vända mig framåt för att veta att hon tittar på Mottagarna. Mottagarna som tar emot allas pengar för Orden och lägger dem i en stor säck, men aldrig håller i säcken själv. När den blir full skickas den vidare. Eftersom det alltid brukar stå ett dussintal beväpnade typer i uniform bredvid Mottagaren finns det alltid någon som kan hålla i säcken.

Jag tycker inte om att kolla på dem. De har alltid hjälpliknande saker på huvudet så man inte kan se deras ögon. Det ser hotfullt ut. De kan vara våldsamma också. När någon använder Ord för att Tala mot dem, har den som Talat fått betala ett högt pris. Ofta har det varit det högsta.

Jag petar oroligt till Lou i sidan igen. Hårdare den här gången. Hon vänder sig fortfarande inte om, utan ser känslolöst på Mottagaren och de beväpnade bredvid. Nu slår jag till Lou på armen. Det är på riktigt då. Då vet hon att hon måste titta på mig. Och det gör hon. Utan att blinka släpper hon Mottagaren med blicken och vänder sig om. Jag andas ut men rynkar på ögonbrynen åt henne. Hon tittar ned. *Jag vet.* Hon tittar upp på mig igen. Jag knycker med huvudet åt vänster, dit huvudgatan som leder till byn ligger. Hon nickar två gånger, långsamt, och vi båda reser oss upp. Jag griper tag i hennes hand och släpper inte förrän vi kommer ur synhåll och jag äntligen lyckas skaka av mig känslan av att någons ögon bakom hjälmarna följer våra snabba fötter.

Vid mitten av vägen, då nedförsbacken avtar, är hela byn fullt synlig; 54 hus exakt. Nästan likadana små tak med nästan likadana små skorstenar hullerombuller byggda för hand. Om jag blundar med ena ögat och sträcker ut båda händerna ser det ut som att jag håller i leksakshus och det ser ut som att jag kan styra allt, som att jag har kontrollen över husen och var de ska placeras, som att jag kan bygga ut dem till högre hus – upp till molnen! - som att jag kan plantera nya grödor och låta solen skina lite längre, lite ljusare (men egentligen är det väl lite gulare) på vår by än på något annat ställe, men leken tar slut när vi kommer ned till slutet av vägen och allt luktar unken jord och det känns som att jag inte vet vad jag ska göra med min mun för tungan är avdomnad och den verkar inte tillhöra mig, egentligen.

Så jag tar ned händerna som tillhör mina armar som tillhör mina axlar och fortsätter gå.

Den sista biten, precis innan foten av vägen, stannar jag tvärt. Det gör mitt hjärta också. Och vinden, och solen, och de sista löven som precis ska träffa marken, och mitt blod slutar pumpa och allt pausar i två ögonblick. Det kan ha varit tre. Allt jag vet är att ögonblicket efter sätter jag fart tillsammans med allting annat som slutar vara pausat. Ned för sista biten på gatan, sick-sack genom myllret av hus, jag hör Lous steg någonstans lite längre bakom mig, förbi vår dörr och där, där vid huset närmast ängen som kvinnan och hennes man äger, stannar jag. Sedan går jag några steg till. Nu har jag mina skor på gräset. Skosnöret tillhörande den vänstra ligger vårdslöst uppknutet, vilandes på de små trådarna som växer ur jorden.

Lite höger om mitten på ängen, bland alla backsippor, växer en gul krokus.

